

成语故事
(二)

江山作話柄
相對坐清
秋如此澄懷
地西湖憶舊
游沈周

所記

卷之二

一 二 三 四 五 六 七 八 九 十 十一 十二 十三 十四 十五 十六 十七 十八 十九 二十 二十一 二十二 二十三 二十四 二十五 二十六 二十七 二十八 二十九 三十 三十一 三十二 三十三 三十四 三十五 三十六 三十七 三十八 三十九 四十 四十一 四十二 四十三 四十四 四十五 四十六 四十七 四十八 四十九 五十 五十一 五十二 五十三 五十四 五十五 五十六 五十七 五十八 五十九 六十 六十一 六十二 六十三 六十四 六十五 六十六 六十七 六十八 六十九 七十 七十一 七十二 七十三 七十四 七十五 七十六 七十七 七十八 七十九 八十 八十一 八十二 八十三 八十四 八十五 八十六 八十七 八十八 八十九 九十 九十一 九十二 九十三 九十四 九十五 九十六 九十七 九十八 九十九 一百

ดวงพร วงศ์ชูเครือ เรียบเรียง ศาสตราจารย์ หลวน เหวินหัว คำนิยม

成
语
故
事
(二)

คำจีน เขื่อนขันธ์ ๒

ดวงพร วงศ์ชูเครือ

สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์

สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์

สำเนา เขียนชีวิต ๒

ดวงพร วงศ์ชูเครือ : เรียบเรียง

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

ISBN 978-616-536-053-1

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ 2554

© 2554 ดวงพร วงศ์ชูเครือ

สงวนลิขสิทธิ์ฉบับภาษาไทยของหนังสือเล่มนี้ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537
ห้ามคัดลอกเนื้อหา ภาพประกอบก่อนได้รับอนุญาต รวมทั้งการดัดแปลงเป็น
ฉบับบันทึกเสียง วิดีโอ โทรศัพท์ และสื่ออื่นๆ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ดวงพร วงศ์ชูเครือ

คำจีน เขียนชีวิต ๒. - - กรุงเทพฯ : บ้านพระอาทิตย์, 2554.

160 หน้า.

1. คำคม. 2. สุภาสิตจีน. I. ชื่อเรื่อง.

808.882

ISBN 978-616-536-053-1

ประธานที่ปรึกษา สนธิ ลิ้มทองกุล

คณะที่ปรึกษา จิตตนาถ ลิ้มทองกุล / พชร สมุทรวณิช / บัญชา อ่อนดี / สุวิชา เพียรราษฎร์

บรรณาธิการบริหาร วิทยา ร่ำรวย

กองบรรณาธิการ นภลัย โกมลวสี ออกแบบปก / รูปเล่ม จะเด็ด พานิชศรี

พิสูจน์อักษร วัลภา สุขใหญ่ ฝ่ายการตลาด ชุติกร สีโลหะ / กรรมการ ชูช่วย

ผู้พิมพ์ – จำหน่าย

สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์ บริษัท นิค ด็อท คอม จำกัด

49/1 ชั้น 3 อาคารบ้านเจ้าพระยา ถนนพระอาทิตย์

แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

โทร. 0-2629-4488 ต่อ 2205-2209 โทรสาร 0-2281-9912

อีเมล: widhayar@thaiday.com

พิมพ์ที่

บริษัท โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน)

โทร. 0-2551-0533-40 โทรสาร 0-2551-0532

ตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนิยาม

การแปลและเรียบเรียงหนังสือสุภาสิตจีนเล่มนี้ของคุณดวงพร วงศ์ชูเครือ ถือเป็นเรื่องที่น่ายินดียิ่ง เนื่องจากผู้ที่รู้ภาษาจีนจะได้ทราบที่มาที่ไปของสุภาสิตจีนผ่านทางหนังสือเล่มนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของสุภาสิตจีนในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมในแต่ละกาลเทศะ ส่วนผู้ที่ไม่ได้เรียนภาษาจีนก็สามารถใช้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ในแง่ของการเป็นสะพานเชื่อมโยงเข้าสู่ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชนชาติจีนหรือหากอ่านเอาเรื่องเฉยๆ ก็สามารถสนุกเพลิดเพลินกับเรื่องราวต่างๆ ได้

ภาษาจีนถือเป็นภาษาเดียวในโลกที่ใช้ตัวอักษรภาพแสดงความหมาย ทั้งยังเป็นภาษาที่ผู้คนเข้าใจผิดมาตลอดว่าเป็นอักษรภาษาที่ใคร่ครวญ จนกระทั่งโลกก้าวเข้าสู่ยุคคอมพิวเตอร์ อักษรจีนจึงค่อยเป็นที่ยอมรับ เพราะแท้จริงแล้วอักษรจีนยังมีอักษรพินอิน (ระบบการถ่ายทอดเสียงภาษาจีน ด้วยตัวอักษรโรมัน) ที่มีจุดแข็งหลายประการซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการโปรแกรมภาษาในคอมพิวเตอร์เชื่อว่า หากถึงยุคการควบคุมการทำงานของคอมพิวเตอร์ด้วยเสียง การใช้งานภาษาจีนและอักษรจีนจะยิ่งสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา ภาษาจีนได้ชื่อว่าเป็น “ภาษาต่างดาว” ที่เรียนไม่รู้จบจักจั่น ความเชื่อที่ว่าภาษาจีนเรียนยากนั้น แพร่กระจายดังไฟลามทุ่ง จนเป็นเหตุให้ชาวต่างชาติที่สนใจเรียนภาษาจีนเกิดความเบื่ขยาดจนถอดใจไปจำนวนไม่น้อย

ขณะที่เขียนคำนิยามนี้ มหานครเซี่ยงไฮ้กำลังจัดงาน เวิลด์ เอ็กซ์โป 2010 ที่ประกอบไปด้วยรายการและการแสดงที่โดดเด่นมากมาย อย่างไรก็ตามจะขอละไว้ไม่กล่าวถึง ทว่าจุดเล็กๆ ที่น่าสนใจก็คือ แต่ละภูมิภาคที่จัดแสดงภายในงาน มีผู้เชี่ยวชาญภาษาจีนทุกคนผิวสี คนผิวเหลือง รวมทั้งคนผิวขาวที่ต่างก็พูดภาษาจีนได้อย่างถูกต้องและคล่องลื่น ซึ่งภาพเหล่านี้ในอดีตยากที่จะจินตนาการถึง ปัจจุบันการที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือบรรดานักการทูตสามารถพูดภาษาจีนได้นั้นไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดอีกต่อไปแล้ว ดังนั้น หากเปรียบเทียบว่าอักษรจีนเป็น “ภาษาต่างดาว” แล้ว อย่างนั้นคนเหล่านี้ก็คงจะต้องเป็น “มนุษย์ต่างดาว” เช่นกัน แต่ที่น่ายินดีก็คือนับวัน “มนุษย์ต่างดาว” เหล่านี้ก็ยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกที

หากสรุปเช่นนั้น คุณดวงพรผู้แปลและเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ และคุณวิษณุ ล้มทองกุล สามียของเธอก็คงจะนับว่าเป็น “มนุษย์ต่างดาว” ด้วยเช่นกัน

ผมรู้จักคุณดวงพรและคุณวิษณุที่กรุงปักกิ่ง ขณะนั้นทั้งสองต่างก็สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในเมืองไทยแล้ว และกำลังเริ่มต้นเรียนภาษาจีนที่ปักกิ่ง ส่วนผมเอง ในขณะนั้นก็เพิ่งเดินทางกลับบ้านได้ไม่นาน ภายหลังจากมาอยู่ที่ประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บางที่อาจเป็นพรหมลิขิต ทั้งสองรู้จักผมทางอ้อมและได้เดินทางมาขอพบ จากนั้นผมจึงใช้เวลาวันหยุดถ่ายทอดความรู้ทางด้านภาษาจีนให้กับทั้งคู่ จนเวลาผ่านไปนานกว่า 2 ปี แม้ว่าทั้งสองจะมีผลการเรียนภาษาจีนที่โดดเด่นในมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว แต่ก็ยังคงขยันหมั่นเพียรที่จะหาความรู้เพิ่มเติมจากผม ผมรู้สึกชื่นชมคนประเภทนี้เป็นอย่างยิ่ง ส่วนคนทั้งคู่ก็ยึดถือผมเป็น “กัลยาณมิตร” ดังนั้น ระหว่างเราจึงสามารถคบหากันแบบไม่มีอึดอัด

ในอีกแง่หนึ่ง หนังสือเล่มนี้ของคุณดวงพร อาจถือได้ว่าเป็นของขวัญเล็กๆ ชิ้นหนึ่งสำหรับมิตรสหาย ผู้ที่กำลังเรียนภาษาจีนหรือคิดที่จะเรียนภาษาจีนในอนาคต

สิ่งที่ผมอยากกล่าวก็คือ หากคิดจะเรียนภาษาจีนให้ได้ดี สิ่งแรกคือ ต้องกำจัด “อุปสรรคในจิตใจ” เกาะกุมหลักการเรียนให้ได้ จึงจะเห็นหนทาง อันสดใสในอนาคต สำหรับผู้ที่ใช้ตัวอักษรเสียง (เช่น ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ) เป็นภาษาแม่ นั่น “เสียงขวางทาง” หรืออุปสรรคอันดับแรกคือตัวอักษรจีน หากสามารถอ่าน เขียน รู้ความหมาย ก็ถือว่าจับ “เสือ” ได้ตัวหนึ่ง

มีผู้เคยทำการวิจัยเอาไว้ว่า หากคนๆ หนึ่งเรียนรู้อักษรจีนที่ใช้บ่อย ได้ 600 ตัว ก็จะครอบคลุมภาษาเขียนประมาณร้อยละ 80 สามารถอ่านงานเขียนง่ายๆ ได้เล็กน้อย หากเรียนรู้ได้ 900 ตัว ก็จะครอบคลุมภาษาเขียนร้อยละ 90 พอลงกล้อมแกล้มอ่านหนังสือพิมพ์ได้บ้าง แต่แน่นอนว่า ยังคงมี “เสือ” อยู่บนเส้นทาง ทว่าหากเรียนรู้อักษรจีนได้ 2,400 ตัว ก็จะครอบคลุมภาษาเขียนถึงร้อยละ 95 แม้ว่าจะยังต้องเรียนรู้ต่อไป แต่สามารถกล่าวได้อย่างภาคภูมิใจว่าเป็น “ผู้รู้ภาษาจีน” แล้ว และสามารถใช้ภาษาจีนในการทำงานได้อย่างคล่องแคล่วพอสมควร แต่หากสามารถเรียนรู้อักษรจีนได้ถึง 3,500 ตัว จุดบอดที่เหลืออีกร้อยละ 5 นั้นก็จะถูกกำจัดไป ถือว่ารู้อุปสรรคบนเส้นทางของภาษาเขียน มีศักยภาพในการใช้ภาษาจีนอย่างสูง แต่ก็แน่นอนว่าหากต้องการจะพัฒนาไปเป็นพหูสูตรด้านภาษาจีน เส้นทางยังคงอีกยาวไกล แม้แต่ชาวจีนผู้มีการศึกษาก็ยังไม่มีผู้ใดกล้าเอ่ยอ้างว่าตนรู้จักตัวอักษรจีนทุกตัว

ที่กล่าวในช่วงต้นนั้นคือ ตัวอักษร แต่ตัวอักษรเหล่านี้สามารถผสมออกมาเป็นคำได้อีกมากมายเหลือคณานับ หากรู้จักความหมายของตัวอักษรแล้วก็ไม่ยากที่จะทำความเข้าใจความหมายของคำ ยกตัวอย่างเช่น คำว่า “จักรยาน” (自行车 : zì xíng chē) หากแปลตรงตัวตามอักษรก็จะมีความหมายว่า “รถที่สามารถแล่นไปได้เอง” ซึ่งก็ทำให้เข้าใจได้ว่าหมายถึงจักรยานนั่นเอง

สุภาษิตจีน เป็นการใช้ประโยชน์จากคำประการหนึ่ง ทั้งยังเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในกลุ่มสำนวนจีน สุภาษิตจีนเป็นผลผลิตของชนชาติที่ได้สะสมประสบการณ์ด้านภาษามาเป็นระยะเวลายาวนาน จากนั้นจึงถ่ายทอดออกมาเป็นประโยคสั้นๆ หรือกลุ่มคำที่มีโครงสร้างเฉพาะ มักประกอบด้วย

4 พยางค์ ที่มีเสียงสอดคล้องเป็นจังหวะจะโคน เช่น 万紫千红 (wàn zǐ qiān hóng : ว่านจื่อเซียนหง), 乘风破浪 (chéng fēng pò làng : เฉิงเฟิงโพ่วล่าง), 花好月圆 (huā hǎo yuè yuán : ฮวาห่าวเยว่หยวน), 枯木逢春 (kū mù féng chūn : คูมู่เฟิงชุน), 悬崖勒马 (xuán yá lè mǎ : เสวียนหยาล่อหมา) เป็นต้น

สุภาษิตจีนมีโครงสร้างเฉพาะ มีความหมายสมบูรณ์ เช่น คำนวน “กบกันบ่อ” (井底之蛙) ไม่สามารถใช้ว่า “ปลากันบ่อ” สุภาษิต “ครึ่งซังแปดตำลึง” (半斤八两) ก็ไม่สามารถใช้ว่า “ครึ่งซังห้าตำลึง” แทนได้ แม้ว่าปัจจุบันมาตรวัด ครึ่งซังจะเท่ากับห้าตำลึง มิใช่แปดตำลึงดังเช่นในสมัยโบราณก็ตาม หรือ “ขึ้นเจ็ดลงแปด” (七上八下) ก็ไม่สามารถใช้ว่า “ขึ้นห้าลงหก” แทนได้, “นำหมาป่าเข้าห้อง” (引狼入室) ไม่อาจใช้ว่า “นำเสือเข้าห้อง” แทนได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แน่นนอนว่ายังมีสุภาษิตจีนบางส่วนที่ถือเป็นกรณีพิเศษ เพราะสามารถดัดแปลงใช้ได้อย่างยืดหยุ่น เช่น “หินก้อนเดียวนกสองตัว” (一石二鸟) หากบริบทมีความจำเป็น ก็สามารถใช้ว่า “หินก้อนเดียวนกสามตัว” (一石三鸟) แทนได้ สุภาษิตคำว่า “ทำหนึ่งได้สอง” (一举二得) ก็อาจใช้ว่า “ทำหนึ่งได้สาม” (一举三得) ส่วน “น้ำเชี่ยวกล้าถอย” (急流勇退) ก็สามารถดัดแปลงใช้ในทางตรงกันข้ามว่า “น้ำเชี่ยวกล้าฝ่า” (急流勇进) ได้เช่นกัน ที่สำคัญต้องจำไว้ว่า การสลับสับเปลี่ยนคำหรือดัดแปลงสุภาษิตเหล่านี้ไม่อาจทำตามอำเภอใจ เพราะมีแบบแผนที่กำหนดไว้แล้ว

นอกจากนี้ ยังมีสุภาษิตจีนที่เป็นประโยคสั้นๆ ซึ่งก็น่าสนใจไม่น้อย เช่น “เขียวกำเนิดจากน้ำเงิน กลับเด่นล้ำกว่าน้ำเงิน” (青出于蓝而胜于蓝), “ทบทวนสิ่งเก่าจึงรู้สิ่งใหม่” (温故而知新), “ต้นไม้อยากสงบ ทว่าลมไม่หยุดพัด” (树欲静而风不止), “ความในใจซื่อหมาเจา แม้คนผ่านทางยังลวงรู้” (司马昭之心路人皆知), “เที่ยงจวงรำดาบ เจตจำนงอยู่ที่เพียงง” (项庄舞剑 意在沛公) เป็นต้น

สุภาษิตจีน คือแก่นสารสำคัญของคำศัพท์ภาษาจีน ถือเป็น ประดิษฐกรรมที่ยิ่งใหญ่ของชนชาติจีน นอกจากนี้เหตุที่ภาษาจีนจำเป็นต้องมีสุภาษิตมากมาย เนื่องจากเหากเทียบกับคำศัพท์ทั่วไปสุภาษิตจีนกินความได้ชัดเจน เห็นภาพลึกซึ้งและได้อารมณ์ความรู้สึกมากกว่า เป็นการเติมใจความสำคัญให้สิ่งที่ต้องการถ่ายทอดมีความน่าสนใจ เช่นเดียวกับสุภาษิตจีนที่ว่า “วาดมังกรเติมดวงตา” (画龙点睛 : huà lóng diǎn jīng)

นับแต่โบราณกาล นักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ของจีนนั้นล้วนแล้วแต่เป็นปรมาจารย์ทางด้านภาษา ทั้งยังเป็นปรมาจารย์ทางการใช้สุภาษิตจีนด้วย

ที่มาของสุภาษิตของชนชาติใดชนชาติหนึ่งนั้น ล้วนเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา ดังนั้น สุภาษิตจึงบรรจุความเป็นชนชาตินั้นๆ เอาไว้อย่างเข้มข้น เช่นเดียวกับสุภาษิตจีนซึ่งมีที่มาหลักๆ 4 ประการคือ หนึ่ง มาจากตำนานหรือนิทานปรัมปรา เช่น “สลักเรือขอกระบี่” (刻舟求剑) สอง มาจากเค้าโครงประวัติศาสตร์ เช่น “นอนพินกินดี” (卧薪尝胆) สาม มาจากบทประพันธ์โบราณ เช่น “ลั่นกลองเพิ่มพลัง” (一鼓作气) และสี่ สืบทอดกันมาปากต่อปาก จากรุ่นสู่รุ่น เช่น “พระมากข้าวต้มน้อย” (僧多粥少) เป็นต้น

การศึกษาสุภาษิตจีนนั้น ไม่เพียงต้องเรียนรู้หลักการใช้งาน และนัยยะที่แท้จริงของมันเท่านั้น แต่จะดีที่สุดหากสืบค้นไปถึงแหล่งที่มา ทราบถึงต้นกำเนิด ซึ่งการอ่านหนังสือของคุณดวงพรเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเพิ่มพูนความรู้ภาษาจีนของท่าน

ศาสตราจารย์ หลวน เหวินหัว (栾文华)

4 มิถุนายน 2553, กรุงปักกิ่ง

คำนำผู้เรียบเรียง

ก่อนอื่นต้องขอกล่าวขอบคุณผู้อ่านทุกท่าน ที่ให้การตอบรับหนังสือรวบรวมสุภาษิตจีน (เจิ้งอี่ว) เล่มแรก ในชื่อ "คำจีนเขียนชีวิต" เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่าในยุคสมัยปัจจุบัน ผู้ที่สนใจศึกษาภาษาจีนมีจำนวนไม่น้อย ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสิ่งนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้มีการรวบรวมและจัดพิมพ์คำจีน เขียนชีวิต เล่มที่สอง ขึ้นมา

หากจะกล่าวว่าหนังสือ คำจีน เขียนชีวิต เล่มที่สอง เป็นภาคต่อของ คำจีน เขียนชีวิต เล่มแรก ก็คงจะไม่ถูกต้องนัก เพราะแท้จริงแล้วคำจีน เขียนชีวิต เล่มที่สอง เป็นการรวบรวมสุภาษิตจีนที่น่าสนใจอื่นๆ ซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในเล่มก่อนหน้านี้เข้ามาไว้ด้วยกัน ดังนั้น ผู้ที่ยังไม่เคยอ่านคำจีน เขียนชีวิต เล่มแรก ก็สามารถหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาอ่านก่อนได้โดยไม่มีปัญหาด้านความต่อเนื่องของเนื้อหาแต่อย่างใด

ดังที่ได้กล่าวเอาไว้ในคำนำเล่มแรกว่า การศึกษาสำนวนสุภาษิตจีนมิเพียงมีประโยชน์ในแง่ของการเสริมทักษะในการเรียนรู้ภาษาจีน แต่ยังเป็นการเรียนรู้แนวคิด วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของชาวจีนที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องเล่าและนิทาน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดความเป็นมา และวัฒนธรรมของชนชาติจีนมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การศึกษาสำนวนสุภาษิตเหล่านี้ยังเป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและยกระดับจิตใจของผู้อ่านอีกด้วย

นอกจากเนื้อหาของสุภาสิตจีนแล้ว ในคำจีน เขียนชีวิต ทั้งเล่มหนึ่งและเล่มสอง ผู้เขียนได้สอดแทรกภาพวาดจีนโบราณซึ่งเป็นผลงานจากปลายพู่กันของศิลปินเอกแห่งแผ่นดินจีนในหลายยุคหลายสมัยเอาไว้ เพื่อเพิ่มอรรถรสและสุนทรียรสในการอ่าน

อีกสิ่งหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงก็คือ เมื่อคำจีนเขียนชีวิตเล่มแรกตีพิมพ์ออกไป นอกจากเสียงสะท้อนเกี่ยวกับเนื้อหาภายในเล่มที่สะท้อนกลับมายังผู้แปลและผู้เรียบเรียงแล้ว สิ่งที่มีผู้อ่านจำนวนมากล้วนชื่นชมคือ “ค่านิยม” ของศาสตราจารย์ หลวน เหวินหัว นักวิชาการชาวจีน ผู้ที่เชี่ยวชาญและคร่ำหวอดเรื่องภาษาและวรรณกรรมไทยลำดับต้นๆ ของเมืองจีน โดยค่านิยมของอาจารย์หลวน สามารถอธิบายให้ผู้อ่านชาวไทยเห็นภาพของโครงสร้าง เอกลักษณะ ความหมาย และคุณค่าความสำคัญของสุภาสิตจีนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ดิฉันจึงขออนุญาตยกเอาค่านิยมของอาจารย์หลวน มาบรรจุไว้ในหนังสือคำจีน เขียนชีวิต เล่มที่สอง นี่อีกครั้ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่สนใจในภาษาและวัฒนธรรมจีนทุกท่าน

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคุณสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ที่มีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนให้กับผู้เขียน ภาษาซึ่งเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่ไขเปิดประตูให้ผู้เขียนก้าวเข้ามาสู่เส้นทางการเรียนรู้ชีวิตและจิตใจของประเทศและอารยธรรมที่เรียกว่าจีนแห่งนี้

ดวงพร วงศ์ชูเครือ

2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

สารบัญ

ปู่คนหุยไส่ว : สุดทันทน รำลึกอดีต	12	เจี้ยเฉ่าเป้าเว่ย : ถักหมี่น้ำแทนคุณเว่ย	50
จิโซหวินวไส่ว : ปากไก่บั่นท้ายโค	16	หมิงลั่วซุนซาน : ซื่อต่อท้ายซุนซาน	52
เหอผู้จวหวน : มุกเหอผู้หวนคีน	18	เชินอู่ฉางอู่ : ไร้สมบัติติดกาย	54
ถางหลางปู้ฉาน (หวงเซวี่ไจ้ไส่ว) : ตักแตนจับจักจั่น (นกขมิ้นอยู่ด้านหลัง)	20	อีเฉียนปู้จื่อ : ไม่มีค่าแม้สวาค์แดงเดียว	56
ปิงซานหนานเค่า : ภูเขา น้ำแข็ง ยาก ฟัง ฟัง	22	เย่ยวู้ไต้ผาว : ข้ามเครื่องเซ่นไหว้ไปเป็นพ่อครัว	58
เหลาดังอี่จั่ว : ยิงแก๊งแกร่ง	24	หยิ่นหลางรู้อื่อ : ชักนำหมาป่าเข้าห้องหับ	60
เจี้ยนเหลียนซินสี่ : เห็นการล่ำส่ว จิตใจเบิกบาน	26	ปี้เหมินซือกั่ว : ปิดประตูสำนักมืด	62
อ้านถู่สั่วจี้ : ยึดรูปภาพเสาะหายอดอาชา	28	โวซินฉางตัน : นอนฝันชิมน้ำดีชม	64
เหล่ออีวี่เหมิงเจี้ย : หญิงชรา ยังเข้าใจ	30	ไม่เจี้ยนใหม่หวิน : ข่ายกระบี่ชื่อโค	66
คงจงโหลวเก้อ : สร้างวิมานในอากาศ	34	จี้ซางเสียวเซอ : จี้ซางเรียนยิงธนู	68
ถุยงปี้เลี่ยน : สุดแผนที่ ปราบกฏมืดล้น	36	ซูเต่าหูซุนซาน : ไม่ล้มลิงกังกระเจิง	70
เจาซานมู่ชื่อ : เข้าสามเย็นสี่	38	ซาจื่อเจี้ยวจื่อ : ฆ่าสุกรสอนบุตร	72
จื่อเกาชีหยาง : ยกเท้าสูงยโสโอหัง	40	ผิ้อู๋ปู้จุน เหมาเจียงเอียนฟู่ : ปราศจากหน้ ขนไร้ยัดเกาะ	74
ตงสี่อี่สี่ : กินทางตะวันออก นอนทางตะวันตก	42	นึ่งเหวยอีวี่ซุ่ย ปู้เหวยหว่าเจวี่ยน : ยอมเป็นหยกเหล็กกลาญ	
จื่อซังถานปิง : วางแผนรบในกระดาศ	44	ไม่ขอเป็นกระบี่องสมบุรณ	76
เก้อจื่อเหวยเจ้ง : ต่างคนต่างทำ	46	โพพู่ฉางจู : ผ่าท้องซ่อนมุก	78
หวงเหลียงอีเม้ง : ความฝันยามต้มข้าวฟ่าง	48	เทียนจินใหม่กู่ : ซื้อกระบี่ด้วยเงินพันตำลึงทอง	80

อีจี้จ้อฉาง : รู้ทักษะกระจ่างเพียงอย่างเดียว	84	เขียนลี้วี่เต๋อ : พันคำวนถูกเพียงครั้ง	130
ไเฮ่ฉินจือหม่า : ม้าที่ทำลายฝูงม้า	86	นั่งเฉียวเฉิงจ้าว : อดฉลาดอย่างไร้	134
เปาฉางฮั่วชิน : แอบซ่อนจิตมาร	88	หนิวตึงเพิงจี : ใช้หม้อโคไปต้มไก่	136
เห่นยว่จันกงฉาง : สันนบกเก็บคันธนู	90	เหลียงซังจวินเจ้อ : สุภาพบุรุษบนชื่อคาน	138
เจี้ยนรุ่เจียจิง : ยิงเข้าไปยังดีเลิศ	93	หลานเถียนเซิงอู๋ : หลานเถียนก้อเกิดหยกงาม	140
เซิงจี้ลือกุย : เกิดชั่วคราว ดับกลับคืน	94	ไควจ้อเหรินโซว : เนื้อย่างถูกปากผู้คน	142
ซือหม่าเจาจ้อชิน ลู่เหรินเจียจ้อ : ความในใจซือหม่าเจา แม้คนผ่านทาง ยังลวงรู้	96	โซวรุ้วเสวียนเหอ : ฝีปากดั่งน้ำตก	144
เซียงจวงอู่เจี้ยน อี้ไจ้เพ่ยกง : เซียงจวงร่ำดาบ เจตจำนงอยู่ที่เพ่ยกง	100	คุนโซวไหยวไต้ว : สู้อย่างสัตว์จันตรอก	146
ซู้อี้จิงเอ๋อร์เพิงปู้เจ้อ : ต้นไม้อยากสงบกลัวลมไม่หยุดพัด	104	เจียวซีเซียงโถว : กลมเกลียวดูจางครั่ง	148
ปู้ซีวี่ปู้เหเนา : ไม่คงจะไม่ยอมแพ้	106	เหลียงไป่จี้วี่ซัง : แพ้ทั้งสองฝ่าย ได้รับบาดเจ็บทั้งหมด	150
เซี่ยเซอซีจี้ : ลงรถหลังน้ำตาให้หนักโทษ	110	กวาเถียนหลี่เซี่ย : ไร่แดง-ได้ดินพลัม	152
โถวสุ่จี้ : ขว้างมุสิก เกรงภาชนะ	112	ปาเสอทุนเซียง : ภูเขาปากลิ้นช้าง	154
ปาจ้ออ้อจ้อ : ถอนธงเปลี่ยนธง	114	อีฟานเซียนจิน : ข้าวหนึ่งมือค่าพันตำลึงทอง	157
อีหล่วนจีลือ : เอาไข่ไปกระแทบหิน	118		
เวยหฺวเหลี่ยหล่วน : อันตรายดั่งไข่เรียงซ้อนกัน	120		
เจิงเซินซาเหริน : เจิงเซินฆ่าคน	122		
เหรินซีหฺว่อฉีว : เขาทั้งเราเก็บ	124		
ซีจ้วงซานเหอ : ห้าวหาญดั่งภูผามหานที	126		

不堪回首

ปู้ต่านหุยไส่ว : สู้ตทานทาน รำลึกอดีต

不 (bù) อ่านว่า ปู้ แปลว่า ไม่
 堪 (kān) อ่านว่า คาน แปลว่า สามารถทนทานได้
 回首 (huíshǒu) อ่านว่า หุยไส่ว แปลว่า รำลึกถึงอดีต

๓.๕. ๑๕๐ สมัยที่เจ้าควงอัน (ซ่งไท่จู)

สถาปนาราชวงศ์ซ่ง ได้ดำเนินนโยบายรวมแผ่นดินให้เป็นปึกแผ่น โดยการเดินหน้าปราบปรามแคว้นที่สืบต่อมาจากยุคราชวงศ์สิบแคว้น เช่น ไห่หลู่ หนานอัน หนานผิง เป็นต้น จากนั้นจึงได้มุ่งลงใต้โดยมีเป้าหมายต่อไปที่แคว้นหนานถึง ซึ่งในขณะนั้นปกครองโดยหลี่อู่ (หลี่ไห่วจู)

หลี่อู่เป็นกษัตริย์ที่อ่อนด้อยในด้านการทหารและการปกครอง แต่มีความโดดเด่นทางด้านดนตรี ศิลปะ ไคลงกลอนและการเขียนอักษรจีนอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากเติบโตอยู่ในวัง ใช้ชีวิตหรูหรา ดังนั้นบทกวีที่หลี่อู่ประพันธ์จึงมักพรรณนาถึงแต่บรรยากาศและชีวิต

ในวังในวังเท่านั้น นอกจากนี้ หลี่อวี่มีฮ่องเฮาที่ทรงพระศิริโฉมณัดจัดเจน ในการร้ายรำและศิลปะ แต่โชคร้ายที่ลาโลกไปตั้งแต่ยังสาว ต่อมาจึงได้น้องสาวของฮ่องเฮามาเป็นภรรยาอีกคน ในช่วงนี้หลี่อวี่ใช้ชีวิตอย่างสุขสำราญ วันๆ ร่ำสุรา ร่ายเพลงกวีโดยไม่สนใจว่าราชการและดูแลบ้านเมือง

ราชวงศ์ซ่งรุกรานเข้ามาเรื่อยๆ แต่หลี่อวี่ยังคงมามายในรสสุราและโคลงกวี นึกถึงเพียงความสุขสบายในวันนี้ ทั้งยังยอมถอดเสื้อแคว้นตัวเองออกเพื่อเป็นการแสดงความอ่อนข้อ แต่เจ้าควงอิ่นยังคงไม่วางพระทัย เนื่องจากหนานถังเป็นแคว้นใหญ่ ดังนั้นฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ. 974 เจ้าควงอิ่นจึงส่งทูตมายังแคว้นหนันถัง 2 คราเพื่อเชิญหลี่อวี่ไปพบยังเมืองไคฟง แต่หลี่อวี่รู้ว่าคำเชิญดังกล่าวเป็นแผนลวงตนไปเพื่อลอบสังหาร จึงอ้างว่าประชวรและปฏิเสธคำเชิญนั้นเสีย เจ้าควงอิ่นจึงได้พิจารณาการปฏิเสธนี้เป็นข้ออ้างว่าหนานถังแข็งข้อ และส่งทัพนับแสนนายเดินทางมาบุกโจมตี

ต้นปีถัดมา เมื่อทหารซ่งบุกมาถึงฝั่งตอนเหนือของแม่น้ำแยงซีเกียง หลี่อวี่กลับยังหลงเข้าใจว่ากองทัพซ่งคงไม่สามารถข้ามน้ำมาได้ จึงวางพระทัย เอาแต่ถกปัญหาธรรมอยู่กับนักบวชในวังหลวง เผอิญวันหนึ่งมองออกไปนอกวัง พบว่ากองทัพซ่งมาถึงหน้าวังหลวงแล้ว แม้จะรีบสั่งกองทหารให้เตรียมการรบก็ไม่ทันการณ์

ด้วยเหตุนี้ หนานถังจึงถึงกาลวิบัติในฤดูหนาวของปีเดียวกันนั่นเอง ส่วนหลี่อวี่ก็ถูกจับตัวมายังเมืองไคฟง

เมื่อมาถึงไคฟง เจ้าควงอิ่นมิได้สั่งให้ประหารหลี่อวี่ในทันที แต่คงกักบริเวณไว้ในเมือง ทั้งยังมอบยศขุนนางให้ แต่เป็นการมอบให้ด้วยความดูแคลน โดยมีชื่อตำแหน่งว่า “ผืนคำสั่ง” (违命侯) หลี่อวี่เดิมที่มีนิสัยอ่อนไหว เมื่อต้องมาใช้ชีวิตประจุนักโทษ โดนดูถูกดูแคลน จึงมีท่าทางที่เชื่องซึมและทุกข์ทรมานยิ่งนัก

ต่อมา เมื่อเจ้าควงอิ่นสวรรคต เจ้าควงอี่ (ซ่งไท่จง) ผู้เป็นอนุชาขึ้นครองราชย์แทน

ครั้งหนึ่ง หลี่อวี่ได้ประพันธ์บทกวีที่ชื่อว่า “หญิงงามแซ่อวี่” (虞美人 : อวี่หม่เยี่ยน) ขึ้นโดยมีเนื้อหาตอนหนึ่งว่า “ลมบูรพทิศพัดหอน้อยในคืน

ก่อน สูดทานทนหวนคำนึงถึงเมืองเก่าได้แสงจันทร์” ซึ่งความหมายของ
บทกวีสื่อถึงยามรุ่งเรืองในอดีตที่ไม่อาจย้อนคืนมา เมื่อหวนคิดถึงก็รังแต่
เจ็บปวดและเศร้าหมอง

เมื่อเจ้าดวงอีได้ทรงทราบถึงเนื้อหาข้อความในบทกวีก็เกรงว่า
หลี่อู่จะคิดกบฏต่อราชวงศ์ซ่ง เมื่อ ค.ศ. 978 วันที่ 7 เดือน 7 ในงานเลี้ยง
วันเกิดของหลี่อู่ พระองค์จึงได้ส่งสุราใส่ยาพิษให้คนนำมามอบให้หลี่อู่
ดื่ม จนสิ้นชีพไปในที่สุด

“ปู่คานหุยโส่ว” หรือ “สูดทานทน รำลึกอดีต” เป็นประโยคหนึ่งใน
บทกวี “หญิงงามแซ่อู่” ซึ่งใช้หมายความว่าถึงการหวนคำนึงถึงอดีตที่ผ่านมา
ไปแล้วและไม่มีทางหวนคืนมา จนทำให้สะทกสะทอนใจ ทุกข์เศร้าจนยาก
ที่จะทานทนไหว

ภาพ “นางเขียนเป่าขลุ่ย” วาดโดย จางลู๋ สมัยราชวงศ์หมิง
 ปัจจุบันเก็บอยู่ที่ “พิพิธภัณฑ์กู้กง” หรือ “พระราชวังต้องห้าม” แห่งเมืองปักกิ่ง ประเทศจีน
 ศิลปินวาดภาพด้วยพู่กันปลายหนา ในภาพคล้ายไร้กฎเกณฑ์
 แต่กลับแฝงความเป็นระเบียบ บุคคลในภาพถูกละรายละเอียดให้มีชีวิต
 ทำให้ผู้ชมภาพนี้เกิดความรู้สึกทั้งผ่อนคลายและสงบาม